

D Q A S

Dəniz qəzalarının araşdırılması sektoru

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların
araşdırılmasına dair

BURAXILIŞ
2016

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 4 aprel tarixli 59 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması Qaydaları"na uyğun olaraq qəzaların səbəbləri və belə halların qarşısının alınmasına dair tövsiyələr ümumiləşdirilir və həmin tövsiyələrin fəaliyyətlərində nəzərə alınması məqsədi ilə gəmi sahiblərinə, heyət üzvlərinə, dəniz limanlarının kapitanlarına və digər müvafiq qurumlara göndərilir.

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının məqsədi məsuliyyəti və ya təsirkarı müəyyənləşdirmək deyildir.

M Ü N D Ə R İ C A T

▪ ÜMUMİ MƏLUMATLAR

<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalar nədir?.....</i>	<i>5</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının məqsədi.....</i>	<i>6</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının prinsipləri.....</i>	<i>6</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaları araşdıran qurum.....</i>	<i>7</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə qəza baş verdikdə nə etməli?.....</i>	<i>8</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə qəza baş verdikdə məlumat verilməsi üçün əlaqə vasitələri.....</i>	<i>9</i>

▪ STATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏR

<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların illər üzrə sayı.....</i>	<i>11</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş növləri üzrə sayı.....</i>	<i>11</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalarda iştirak edən gəmilərin sayı.....</i>	<i>12</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalarda iştirak edən gəmilərin bayraqları üzrə sayı.....</i>	<i>12</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalarda iştirak edən gəmilərin tipləri üzrə sayı.....</i>	<i>13</i>
<i>Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların nəticələri üzrə say.....</i>	<i>13</i>

▪ GƏLƏCƏKDƏ DƏNİZDƏ GƏMİLƏRDƏ QƏZALARIN QARŞISININ ALINMASINA DAİR TÖVSIYƏLƏR

<i>Gəmi heyəti üçün.....</i>	<i>15</i>
<i>Gəmi kapitanları üçün.....</i>	<i>15</i>
<i>Gəmi sahibləri üçün.....</i>	<i>16</i>

1

ÜMUMİ MƏLUMATLAR

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalar NƏDİR?

Gəminin istismarı ilə bilavasitə əlaqədar olaraq baş vermiş və aşağıda göstərilənlərə səbəb olmuş hadisələr dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəza hesab edilir:

insan ölümü və ya insan bədəninə ağır xəsarət yetirilməsi;

insanın gəmidən itkin düşməsi;

gəminin məhvi və ya gəminin məhvi ehtimalı;

gəminin tərk edilməsi;

gəminin zədələnməsi;

gəminin saya oturması və ya hərəkət (üzgüçülük) imkanından məhrum olması;

gəminin toqquşmada iştirakı;

gəmidən kənarında olan dəniz infrastrukturunu obyektlərinin, gəminin özünün, başqa gəminin və ya ayrıca şəxsin, yaxud dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyini ciddi təhdid edə biləcək zədələnməsi;

gəminin və ya gəmilərin zədələnməsi nəticəsində ətraf mühitə ciddi zərər vurulması.

Dəniz hadisəsi (insidenti) gəminin istismarı ilə bilavasitə əlaqədar olaraq baş vermiş,

gəmidəki şəxslərin və ya hər hansı başqa şəxsin, yaxud ətraf mühitin təhlükəsizliyini təhdid edən və ya qarşısı alınmadıqda təhdid edə biləcək, dəniz qəzası anlayışı ilə əhatə olmayan hadisə və ya hadisələr.

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının MƏQSƏDİ

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması sübutların toplanılmasını və təhlilini, qəzanın başvermə səbəblərinin müəyyən olunmasını, gələcəkdə belə halların qarşısının alınmasına və dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair müvafiq tövsiyələrin hazırlanmasını nəzərdə tutur.

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının PRINSİPLƏRİ

Müstəqillik: qəzanın araşdırılması informasiyanın müstəqil axımı üçün sərbəst olmalıdır. Bununla əlaqədar olaraq qəzanı araşdıran şəxslər qəzada iştirak edən tərəflərdən, inzibati səlahiyyətlərə malik olan şəxslərdən və hər hansı bir hüquqi araşdırmadan asılı olmadan, eləcə də müdaxiləyə məruz qalmadan fəaliyyət göstərirlər.

Dəniz üzgüçülüynün təhlükəsizliyinə diqqət yetirmə: qəzanın araşdırılmasının məqsədi məsuliyyəti və ya təqsirkarı müəyyənləşdirmək deyildir. Lakin bununla yanaşı qəzanı araşdıran şəxslər məsuliyyəti müəyyən edə biləcək qəzaya səbəb olan faktları tam formada qeyd etməkdən çəkinməməlidirlər.

Əməkdaşlıq: qəzanın araşdırılması həyata keçirilərkən maraqlı dövlətlərlə, şəxslərlə və təşkilatlarla əməkdaşlıq edilməlidir.

Üstünlük: qəzanın araşdırılması qəza ilə əlaqədar dövlət tərəfindən aparılan digər araşdırmalarla mümkün olduğu dərəcədə eyni üstünlüyə malikdir.

Qəzanın araşdırılmasının əhatə dairəsi: qəzaya səbəb olan faktların düzgün araşdırılması üçün vaxtında və metodiki araşdırma aparılmalı, bu faktlarla yanaşı qəzanın baş verməsinə birbaşa səbəb olmayan, lakin gələcəkdə hər hansı qəzaya yol açacaq amillər də müəyyən edilməlidir.

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaları araşdıran QURUM

Dəniz qəzalarının araşdırılması sektoru

Sektorun fəaliyyətinin əsas məqsədi dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılmasının düzgün aparılması və onların qarşısının alınması sahəsində müvafiq tədbirlərin görülməsinin təmin edilməsidir.

Sektor öz vəzifələrini yerinə yetirərkən və hüquqlarını həyata keçirərkən bitərəf və qərəzsiz olmaqla şəxslər və ya təşkilatlar tərəfindən yönləndirmə və müdaxiləyə məruz qalmadan, eyni zamanda cinayət, inzibati və ya başqa icraat qaydasında aparılan hər hansı bir araşdırmadan asılı olmadan fəaliyyət göstərir.

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdıran şəxslər dənizdə gəmilərdə baş verən qəzaların başvermə səbəblərinin müəyyən edilməsində və gələcəkdə onların qarşısının alınması üçün müvafiq tədbirlərin görülməsində iştirak edən, müvafiq sahəyə dair ixtisaslı biliyə, həmçinin praktiki bacarıqlara malik olan bitərəf və qərəzsiz şəxslərdir.

Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 4 aprel tarixli 59 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması Qaydaları"na uyğun olaraq, eyni zamanda "Dəniz qəzasının, yaxud hadisəsinin (insidentinin) araşdırılmasına dair tövsiyə edilən təcrübə və Beynəlxalq Standartlar Məcəlləsi"nin (Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının 16 may 2008-ci il tarixli MSC.255(84) Qətnaməsi) və "Qəzaların araşdırılmasında iştirak edən şəxslərə Qəza Araşdırma Məcəlləsinin həyata keçirilməsi üzrə köməkliyin göstərilməsinə dair təlimat"ın (Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının 4 dekabr 2013-cü il tarixli A.1075(28) Qətnaməsi) müddəaları nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

Dəniz qəzalarının araşdırılması sektoru

AZ1003, Bakı şəhəri, Xanlar küçəsi 2B

Telefon: (+99412) 497 44 05 (daxili: 123)
(+99477) 720 1 720 (24 saat)

Faks: (+99412) 497 44 06

E-mail: mcib@ardda.gov.az

İnternet səhifəsi: www.ardda.gov.az

Dənizdə gəmilərdə qəza baş verdikdə **NƏ ETMƏLİ?**

Gəmi kapitanı tərəfindən gəminin və ya onun heyət üzvlərinin Azərbaycan Respublikasının birinci dəniz limanına gəlməsindən sonra 24 (iyirmi dörd) saat müddətində dəniz limanı kapitanına aşağıdakı sənədlər təqdim edilməlidir:

- baş vermiş qəza haqqında akt*;
- şahidlərin və ya aidiyyəti şəxslərin sorğu protokolları*;
- qəza haqqında Administrasiya rəisinə ünvanlanmış ərizə*;
- qəza haqqında ətraflı məlumat;
- gəmi jurnallarından çıxarışlar, naviqasiya keçidi xəritələri, manevretmə, toqquşma planları və sxemləri, gəminin təsnifat cəmiyyətinin aktları, gəmi sənədləri, manevr elementlərinin cədvəllərinin surətləri, qəzanın sxematik çertyoju, zədələnmə çertyojları, radioqramlar, telekslər, arayışlar, baxış aktları, dərinlik planşetləri, fotosəkillər və qəzanın baş verməsini təsdiq edən digər sənədlər.

* Göstərilən sənədlər Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 4 aprel tarixli 59 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların araşdırılması Qaydaları"nın 3.2-ci, 3.4-cü və 3.6-cı bəndlərinə uyğun olmalıdır.

Dənizdə gəmilərdə qəza baş verdikdə məlumat verilməsi üçün ƏLAQƏ VASİTƏLƏRİ

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası

AZ1003, Bakı şəhəri, Xanlar küçəsi 2B

(+99412) 497 44 05

(+99412) 497 44 06

info@ardda.gov.az

Dövlət Dəniz Administrasiyasının tabeliyində Dəniz Üzgüçülüynün Təhlükəsizliyi Mərkəzinin Uzaq Məsafədən Tanınma və İzləmə Milli Mərkəzi

AZ1003, Bakı şəhəri, Xanlar küçəsi 2B

(+99412) 492 06 06

(+99412) 492 06 42

security@mm.ardda.gov.az

(+870) 773231949

Məlumatların qəbul edilməsi üçün 24 saat işləyən qaynar xətt

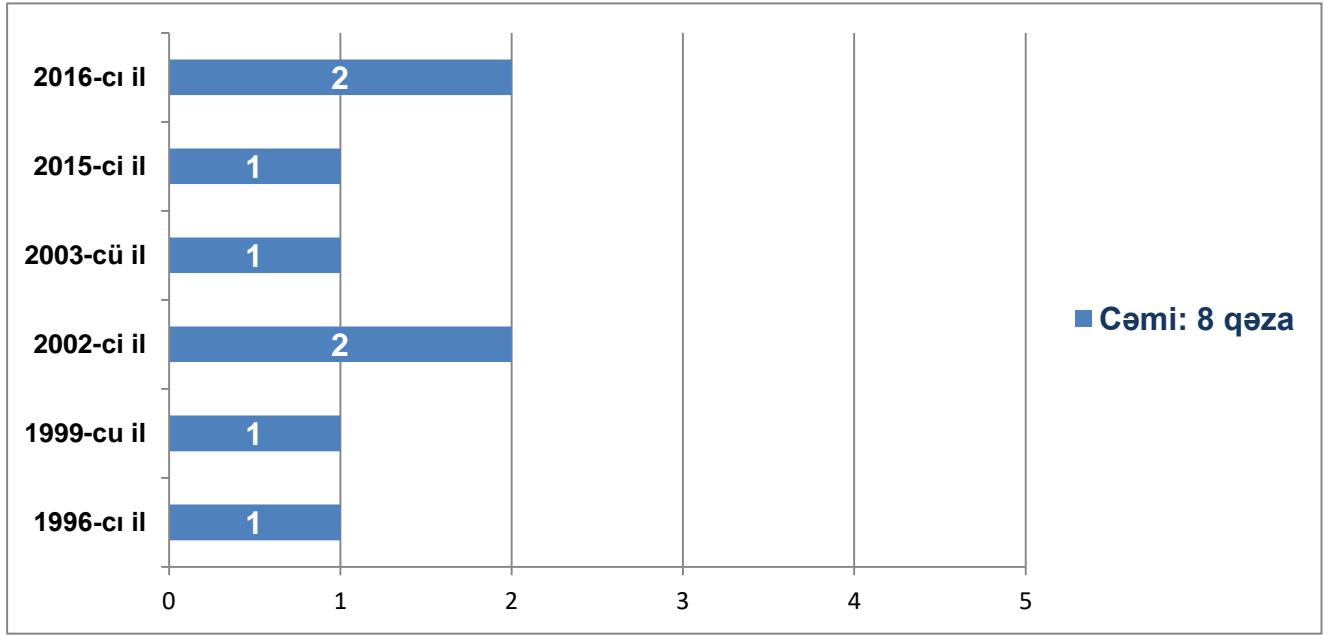

(+99477) 720 1 720

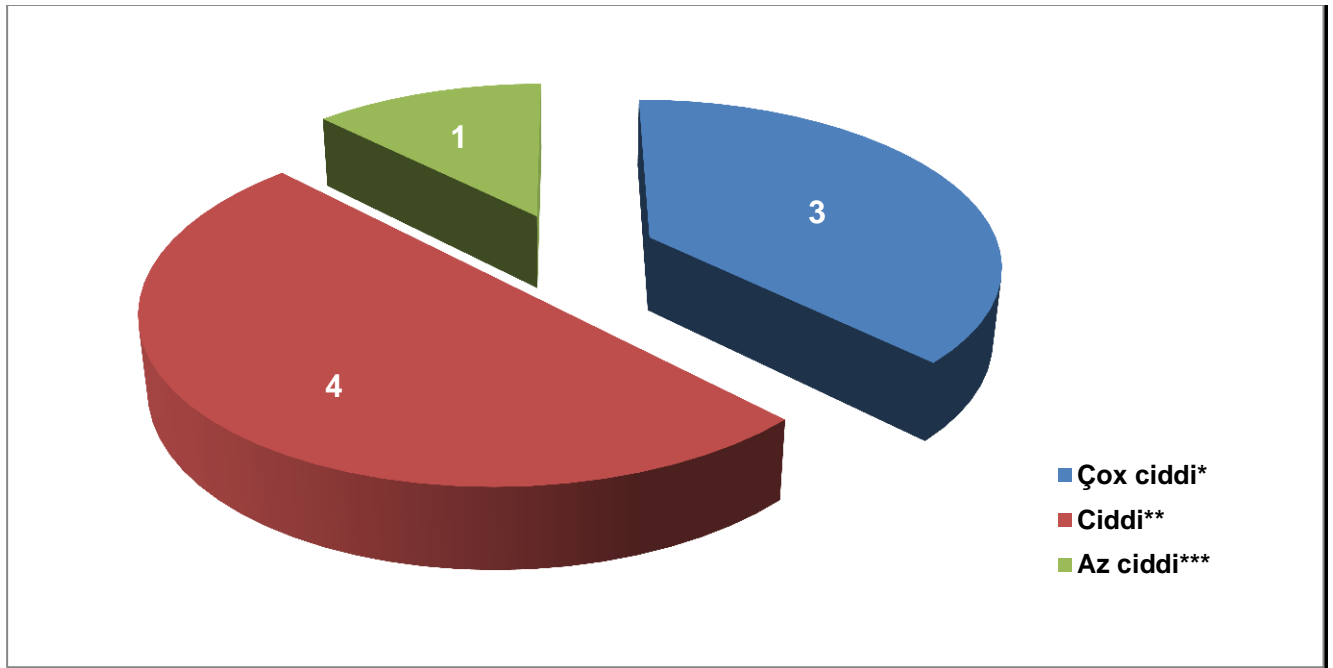

2

STATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏR

Şəkil 1. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların illər üzrə sayı

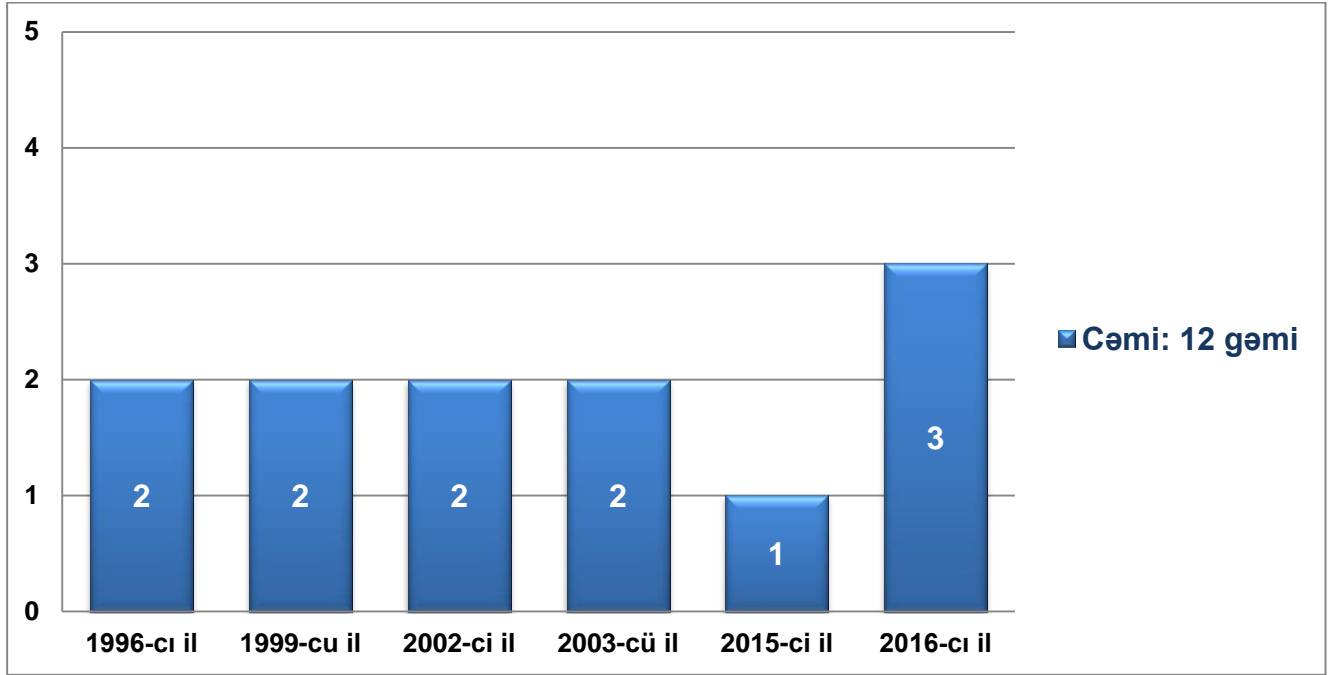

Şəkil 2. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı tərəfindən müəyyən edilmiş növləri üzrə sayı

* Çox ciddi qəza – gəminin tam məhvi, insan ölümü və ya dəniz mühitinin ciddi çirklənməsi (zərər dəymiş sahil dövlətinin və ya bayraq dövlətinin qiymətləndirməsi əsasında ətraf mühitə ciddi zərər vuran və ya qarşısı alınmadıqda ciddi zərər vuracaq çirklənmə) ilə nəticələnən qəza.

** Ciddi qəza – çox ciddi qəza anlayışı ilə əhatə olunmayan və yanğın, partlayış, toqquşma, saya oturma, sürtünmə, ağır hava şəraiti nəticəsində zədələnmə, buz nəticəsində zədələnmə, gövdənin çatlaması və ya gövdədə yaranmış şübhəli nöqsan və s. nəticəsində baş mühərrikin işinin dayanması, yaşayış sahəsinin geniş zədələnməsi, gəminin sualtı gövdə hissəsinə kənar suların sızması kimi ciddi konstruktiv zədələnmə və s. nəticəsində gəminin üzgüçülük imkanından məhrum olması və ya dəniz mühitinin çirklənməsi (miqdarı nəzərə alınmadan) və/və ya yedəkləməyə və ya sahildən köməyə ehtiyacın yaranması ilə nəticələnən qəza.

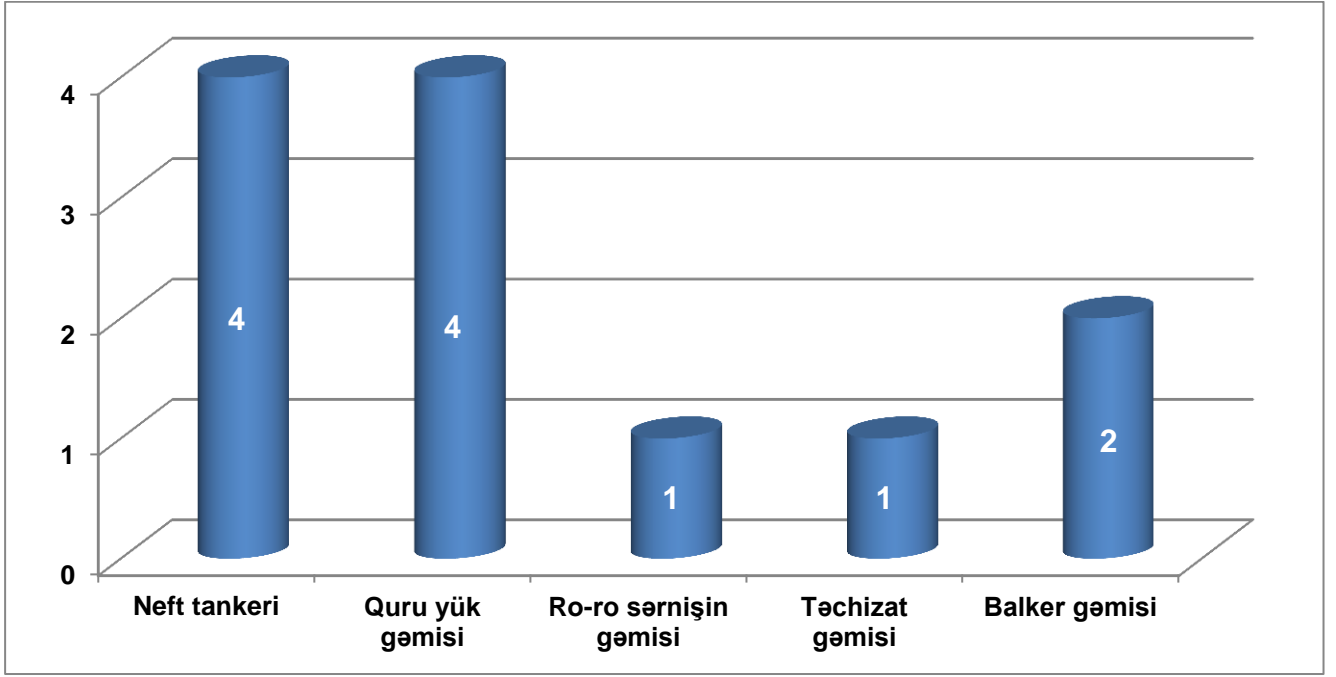
*** Az ciddi qəza – çox ciddi qəza və ya ciddi qəza anlayışı ilə əhatə olunmayan qəzalardır və bu növ qəzalara özündə "riskli insidentləri" və "qəzadan yan keçmələri" birləşdirən dəniz insidentləri də daxildir.

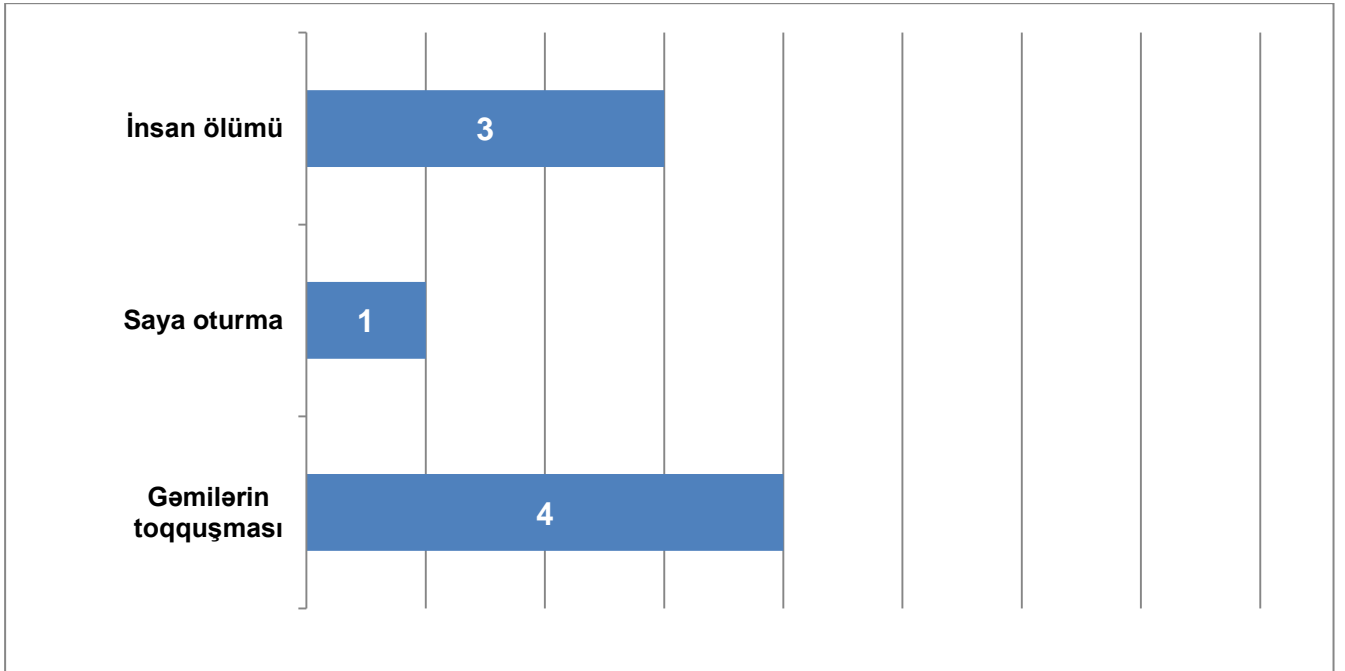
Şəkil 3. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalarda iştirak edən gəmilərin sayı

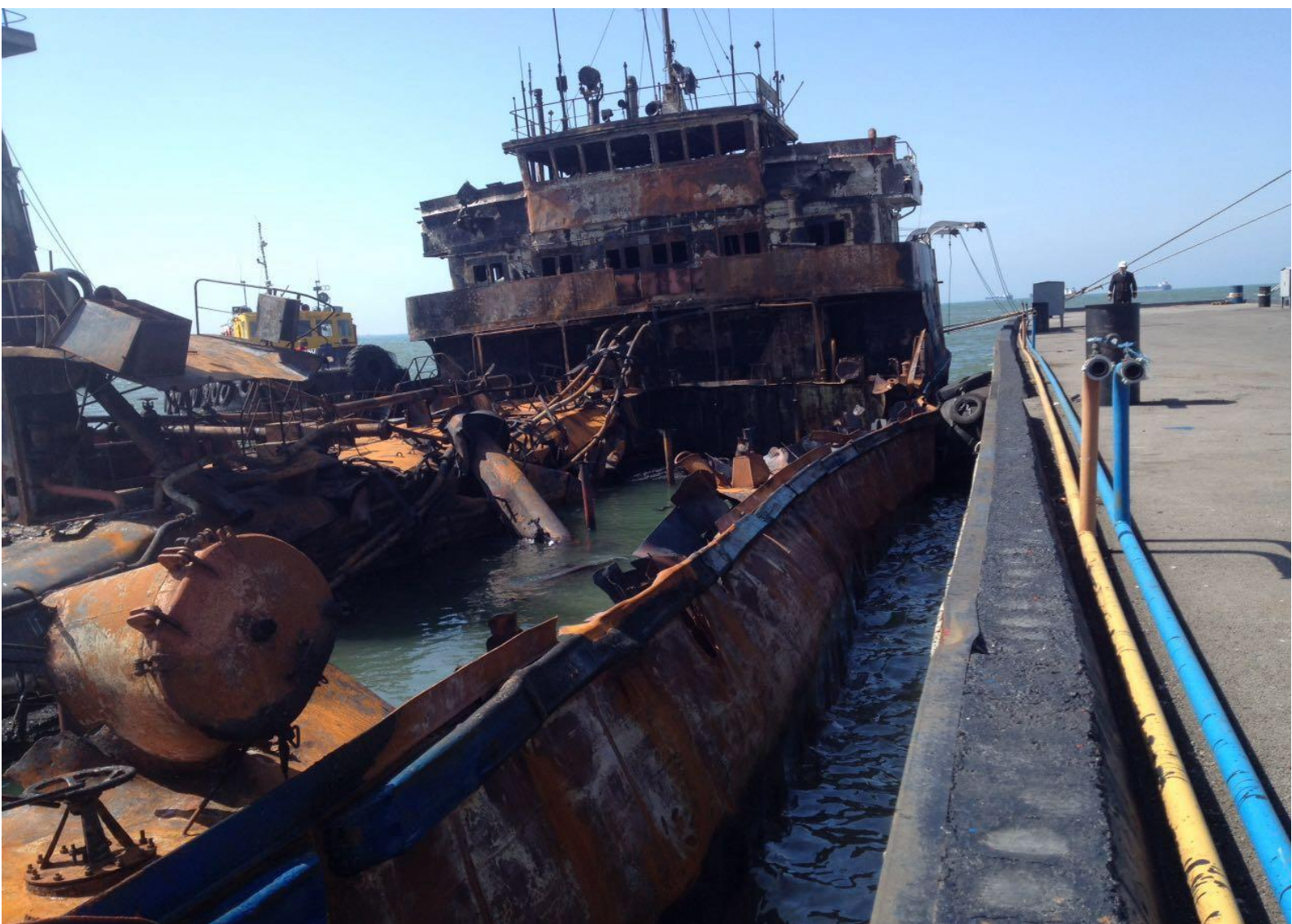
Şəkil 4. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalarda iştirak edən gəmilərin bayraqları üzrə sayı

Şəkil 5. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzalarda iştirak edən gəmilərin tipləri üzrə sayı

Şəkil 6. Dənizdə gəmilərdə baş vermiş qəzaların nəticələri üzrə sayı

3

**GƏLƏCƏKDƏ DƏNİZDƏ
GƏMİLƏRDƏ QƏZALARIN
QARŞISININ ALINMASINA DAİR**

TÖVSIYƏLƏR

GƏMİ HEYƏTİ ÜÇÜN

- gəmi hərəkətdə olan zaman, liman və lövbər dayanacağında olan zaman, eləcə də yük əməliyyatları zamanı gəmidə yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına ciddi riayət edilməli;
- iş vaxtlarında xüsusi geyimlərdən və avadanlıqlardan (ayaqqabı, fanar, eynək, dəbilqə və digər avadanlıqlardan) istifadə edilməli;
- gəminin səfərə çıxması zamanı yanğın təhlükəsizliyi sisteminin sazlığına nəzarət edilməli və həmin sistem daimi olaraq hazır vəziyyətdə saxlanılmalıdır.

GƏMİ KAPİTANLARI ÜÇÜN

- gəminin yük, yanacaq tanklarının və digər tankların havalandırılması təmin edilməli;
- gəminin bortunda yük, yanacaq tanklarında və digər tanklarda mütəmadi olaraq qazlaşma səviyyəsi ölçülməli və həmin avadanlıqların sazlığına nəzarət edilməli;
- gəmi heyətinin iş vaxtlarında xüsusi geyimlərdən və avadanlıqlardan (ayaqqabı, fanar, eynək, dəbilqə və digər avadanlıqlardan) istifadə edilməsinə nəzarət edilməli;
- tələb olunan müəyyən məsafə həddində gəminin saxlanması üçün sürət düzgün tənzimlənməli və gəminin inersiyası hesablanılmalı;
- mövcud vəziyyətə və şəraitə uyğun olaraq toqquşma təhlükəsini düzgün qiymətləndirmə üçün müşahidə bacarıqları təkmilləşdirilməli;
- yarana biləcək təhlükənin aradan qaldırılması üçün düşünülmüş və effektiv tədbirlərin görülməsi təmin edilməlidir.

GƏMİ SAHİBLƏRİ ÜÇÜN

- gəminin yük, yanacaq tanklarının və digər tankların qazlaşma səviyyəsini ölçən avadanlıqlara mütəmadi olaraq texniki nəzarətin həyata keçirilməsi təmin edilməli;
- gəmi heyəti tərəfindən yanğından mühafizə vasitələrindən və sistemlərdən istifadə edilməsinə dair mütəmadi təlimlərin keçirilməsinə dair məlumatlar tələb edilməli;
- gəmi heyətinin beynəlxalq konvensiyalara uyğun olaraq yanğın təhlükəsizliyi qaydaları ilə bağlı biliklərinin artırılması üçün müvafiq hazırlıq kurslarına göndərilməsi təmin edilməli;
- müvafiq gəmi heyətinin kapitan körpüsünün resurslarının idarə olunması, həmçinin gəminin idarə olunması və manevr edilməsi üzrə biliklərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər görülməlidir.

D Q A S

Dəniz qəzalarının araşdırılması sektoru

Telefon: (+99412) 497 44 05 (dax: 123)
(+99477) 720 1 720 (24 saat)
E-mail: mcib@ardda.gov.az